

Програма вступного випробування. Презентація дослідницьких пропозицій та досягнень із журналістики для вступників на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю С7 Журналістика. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2026. 11 с.

Розробники:

Хавкіна Л. М., доктор наук із соціальних комунікацій, професор, завідувач кафедри журналістики філологічного факультету;

Стародубцева Л. В., доктор філософських наук, професор, професор кафедри медіакомунікацій соціологічного факультету.

ВИМОГИ ДО ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ

Згідно з «Правилами прийому на навчання до Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна для здобуття вищої освіти в 2026 році» (затверджено рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна від 16 квітня 2026 року, протокол № 6, введено в дію наказом ректора від 16 квітня 2026 року №0114-1/156), «презентація дослідницьких/творчих пропозицій чи досягнень – форма оцінювання в закладі вищої освіти, що може бути передбачена під час вступу для здобуття ступеня доктора філософії/доктора мистецтва, яка полягає в заслуховуванні, обговоренні та оцінюванні наукового/творчого мистецького повідомлення вступника» (<https://start.karazin.ua/app/webroot/files/upload/2026/vstup/pravyla-pryjomu/pravyla-pryjomu.pdf>).

Дослідницька пропозиція – це «науковий текст обсягом до 5 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці; можливі шляхи розв'язання поставлених задач тощо.

Головна мета презентації дослідницьких пропозицій та досягнень як вступного випробування з журналістики для вступників на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю С7 Журналістика – перевірити рівень сформованості наукових інтересів абітурієнта, його базові історико-теоретичні та прикладні знання в обраному науковому напрямку у галузі журналістики, володіння актуальним методологічним інструментарієм сучасних досліджень у межах журналістикознавства та соціокомунікативістики, наявність здібностей для проведення наукових досліджень у цій галузі.

Випробування спрямоване на оцінювання актуальності наукових інтересів майбутніх науковців у галузі журналістики та медіадіяльності, дотримання у межах доповіді та презентації правил і норм академічного дискурсу, навичок самостійного наукового мислення і послідовного викладу професійно орієнтованих думок. Презентація дослідницьких пропозицій та досягнень як форма вступного випробування передбачає наявність у абітурієнта спеціалізованих знань у галузі журналістики і націлена на визначення рівня усвідомленості, сформованості, актуальності наукових інтересів, базової обізнаності абітурієнта щодо теоретико-методологічних основ та перспективних напрямків розгортання обраної теми. Обов'язковим є знання абітурієнтом ключових дефініцій і методів, посилання на праці провідних дослідників в обраному тематичному напрямку, а також уявлення про засади актуальності та теоретико-прикладної значущості пропонованої теми дослідження.

Для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю С7 Журналістика абітурієнт готує опис дослідницької пропозиції вказаного обсягу (до 5 сторінок), в якій пропонує та обґрунтовує актуальну журналістикознавчу тему дослідження, описує стан розробки у світовій науці дотичних до обраної теми медіаявищ і медіапроцесів, пропонує основні завдання в межах обраної теми та поставленої мети і шляхи їх розв'язання, пропонує методи

майбутнього дослідження, обґрунтовує теоретичну та /або прикладну цінність планованого дослідження.

Абітурієнт готує доповідь відповідного змісту і обсягу та презентацію у вигляді набору слайдів із викладом основних тез та ілюстрацій. У них абітурієнт повинен виявити рівень знань і уявлень таких аспектів у межах обраної теми: журналістика як комунікативний феномен, методика медійної творчості, професійні стандарти журналістики, журналістська етика та медіаправо, риторика і стилістика медіадіяльності, медіавплив і медіаграмотність, історія української та зарубіжної журналістики і медіадіяльності тощо.

Тематика пропонованого дослідження може стосуватися будь-якого напрямку, аспекту, вияву, формату медіадіяльності, зокрема історичних та сучасних явищ і процесів у медіагалузі, традиційних і новітніх медіа, інтернет-журналістики та блогосфери, реклами і паблік рилейшнз в медіа тощо.

ОПИС СТРУКТУРИ ЗАВДАННЯ

Вступне випробування відбувається у формі презентації дослідницької пропозиції, що передбачає доповідь у межах обраної для майбутнього дослідження теми та демонстрацію слайдів із викладом основних тез і ілюстрацій. Вступник заздалегідь готує доповідь і слайди для презентації. Для доповіді та демонстрації слайдів абітурієнту надається час у межах 10–20 хвилин. Після цього члени фахової комісії ставлять абітурієнту питання в межах прослуханої доповіді, які дають можливість як уточнити деталі викладеного матеріалу, так і оцінити рівень сформованості наукового мислення та глибину базових і спеціальних знань. При визначенні оцінки за презентацію дослідницьких пропозицій та досягнень враховуються бали за дослідницькі досягнення, а саме: за кожну статтю за темою майбутньої дисертаційної роботи, опубліковану у фаховому виданні з імпаکت-фактором, – 6 балів, за кожну статтю, опубліковану в іншому фаховому виданні, – 4 бали. В сумі оцінка презентації дослідницьких пропозицій та наукових досягнень не може перевищувати 200 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Аналізує результати іспиту фахова комісія методом експертної оцінки й колегіального прийняття рішення. Максимальна кількість балів, яку може отримати абітурієнт за результатами вступного випробування, – 200 балів.

Відповідаючи на питання, абітурієнт повинен показати вміння чітко, логічно й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, точно і повно відтворювати факти, прізвища, назви праць, конкретні концепції та аналізувати їх, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, ілюструвати поняття відповідними прикладами, аргументувати свої висновки.

Кількість балів за виступ із презентацією дослідницької пропозиції розподіляється таким чином:

<i>Критерій оцінювання</i>	<i>Оцінка</i>
Актуальність і новизна обраної теми дослідження	20 балів
Повнота, логічність і послідовність обґрунтування теми та її актуальності	20 балів
Самостійність доповіді і презентації та їх відповідність темі	20 балів
Цілісність уявлення про плановані для дослідження явища та процеси, про методи проведення планованого дослідження	20 балів
Рівень базових та спеціалізованих знань у межах планованої теми	20 балів
Знання історико-теоретичного матеріалу, вміння його аналізувати,	20 балів

виділяти причинно-наслідкові зв'язки	
Критичність, системність, самостійність мислення, здатність до наукових узагальнень	20 балів
Аргументованість висновків, вміння відрізнити головне від другорядного	20 балів
Теоретична та/або прикладна цінність планованого дослідження	20 балів
Грамотність, риторична та стилістична коректність виступу (доповіді) та слайдів	20 балів
Усього	200 балів

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

Підручники. Навчальні посібники

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навч. посібн. / пер. з нім. В. Климченко, А. Баканов; за загал. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія Української Преси, 2011. 262 с.
2. Галлер М. Репортаж: навч. посіб. / пер. з нім. В. Климченко, В. Олійник; за загал. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. 348 с.
3. Гоян О. Я. Основи радіожурналістики і радіоменеджменту: підруч. для студ. вищ. навч. закл., які навчаються за напрямом «Журналістика» / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2004. 189 с.
4. Животко А. П. Історія української преси: навч. посіб. для студ. ф-тів журналістики вищих закл. освіти / М. Тимошик (упоряд.). Київ: Наша культура і наука, 1999. 368 с.
5. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: підручник / Львів: ПАІС, 2004. 268 с.
6. Іванов В., Сердюк В. Журналістська етика: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Вища школа, 2006. 232 с.
7. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: навч. посіб. / за наук. ред. В. В. Різуна. Київ: Центр Вільної Преси, 2010. 258 с.
8. Іванов В. Ф. Стандарти новинної журналістики: навч. посібн. Київ: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2007. 72 с.
9. Костюченко О. М. Основи телевізійної журналістики: навч. посіб. Острого: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2016. 218 с.
10. Крейг Р. Інтернет-журналістика. Робота журналіста і редактора у нових ЗМІ / пер. з англ. А. Іщенка. Київ: Києво-Могилянська академія, 2007. 324 с.
11. Лаврик О. В. Основи журналістики: навч.-метод. посіб. для студ. зі спец. «Журналістика». Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 73 с.

12. Ла Рош, фон В. Вступ до практичної журналістики: навч. посіб. / пер. з фр. Київ: Академія Української Преси, 2005. 229 с.
13. Лизанчук В. В. Основи радіожурналістики: підруч. Київ: Знання, 2006. 341 с.
14. Лубкович І. М. Соціологія і журналістика: підруч. для журналістів і не тільки. Львів: ПАІС, 2005. 176 с.
15. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: становлення людини друкованої книги / М. Мак-Люен; пер. з англ. А. А. Галушки, В. І. Постнікова. Київ: Ніка-Центр, 2015. 388 с.
16. Михайлин І. Л. Історія української журналістики ХІХ століття: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 720 с.
17. Михайлин І. Л. Основи журналістики: підруч. Київ: ЦУЛ, 2002. 284 с.
18. Рус-Моль Ш. Журналістика: посіб. / пер. з нім. В. Климченко; наук. ред. В. Іванов. Київ: Академія Української Преси, Центр вільної преси, 2013. 343 с.
19. Халер М. Інтерв'ю: навч. посіб. / пер. з нім. за загал. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2008. 404 с.
20. Халер М. Пошук і збір інформації: навч. посіб. / пер. з нім. за загал. ред. В. Ф. Іванова та А. Коль. Київ: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2006. 308 с.
21. Шаповал Ю. Г. Фотожурналістика: навч. посіб. Рівне: Волин. обереги, 2007. 76 с.
22. Шнайдер В., Рауе П. Новий посібник з журналістики та онлайн-журналістики / пер. з нім. В. Климченко; за загал. ред. В. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. 358 с.

Словники. Енциклопедії. Довідкові видання

23. Ботьц Н. Абетка медіа / за загал. ред. В. Ф. Іванова; пер. з нім. В. Климченка. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. 177 с.
24. Вайшенберг З., Кляйнштойбер Г. Й., Пьюрксен Б. Журналістика та медіа: довідник / пер. з нім. П. Демешко та К. Макєєв; за заг. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. 529 с.
25. Журналістикознавчі публікації у серіальних виданнях Київського університету імені Тараса Шевченка 1958–1998: Бібліографічний покажчик / Київський університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики; укладач Б. І. Черняков. Київ, 1999. 32 с.
26. Каптон Р. Настанови журналістам Ассошіейтед Пресс: професійний порадник / пер. з англ. А. Іщенка. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 158 с.
27. Різун В. В. Основи журналістики у відповідях та заувагах / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2004. 80 с.
28. Словник журналіста: терміни, мас-медіа, постаті / під ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород: Закарпаття, 2007. 224 с.
29. Соціальні комунікації: хрестоматія / уклад. В. О. Ільганаєва. Харків: ХДАК. 78 с.

30. Українське журналістикознавство. Дисертаційні дослідження, 1982–2000 рр.: Бібліографічний покажчик / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; Ін-т журналістики; уклад. Б. І. Черняков. Київ, 2000. 63 с.

Допоміжна

31. Владимиров В. М. Журналістика, особа, суспільство: проблема розуміння / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2003. 282 с.

32. Журналістська педагогіка в контексті Болонського процесу / упоряд. А. І. Мамалига, Ю. П. Єлісовенко; за заг. ред. В. В. Різуна; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2007. 608 с.

33. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. Київ: Освіта, 1999. 351 с.

34. Зражевська Н. І. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси: Брама-Україна, 2010. 224 с.

35. Костенко Н. Досвід контент-аналізу: моделі та практики: монографія / Н. Костенко, В. Іванов. Київ: Центр Вільної Преси, 2003. 200 с.

36. Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ: Україна, 2005. 384 с.

37. Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння. Львів: ПАІС, 2004. 312 с.

38. Потятиник Б., Лозинський М. Патогенний текст. Львів: Місіонер, 1996. 296 с.

39. Різун В. В. Проблеми і перспективи розвитку журналістської освіти в Україні початку ХХІ століття / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2004. 19 с.

40. Різун В. В., Скотникова Т. В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2005. 104 с.

41. Різун В. В., Трачук Т. А. Нарис з історії та теорії українського журналістикознавства: монографія / Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2005. 232 с.

42. Романюк М. Українське пресознавство на порозі ХХІ століття. Львів, 2000. 110 с.

43. Стівенс М. Виробництво новин. Телебачення, радіо, Інтернет / пер. з англ. Київ: Києво-Могилянська академія, 2008. 323 с.

44. Українське телебачення: вчора, сьогодні, завтра / за заг. ред. І. С. Чижа. Київ: Дирекція ФВД, 2006. 648 с.

45. Український медіаландшафт 2015: аналітичний звіт / за ред. В. Іванова. Київ: ФКА, Академія Української Преси, 2015. 37 с.

46. Хавкіна Л. М. Іміджелогія: навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика». Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 64 с.

47. Хавкіна Л. М. Сучасний український рекламний міф: монографія. Харків: Харківське істор.-філол. товариство, 2010. 352 с.

48. Chomsky N. Media Control, Second Edition: The Spectacular Achievements of Propaganda. 2nd ed. New York: Seven Stories Press, 2002. 112 p. (Open Media Series).

49. Bryant J., Thompson S. Fundamentals of Media Effects. 2nd ed. New York: Waveland Pr. Inc., 2012. 410 p.
50. Cushion S. Television Journalism. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc., 2011. 240 p. (Series: Journalism Studies: Key Texts).
51. The SAGE Handbook of Interview Research: The Complexity of the Craft / Ed. by Jaber F. Gubrium, James Holstein, Amir Marvasti, Karyn D. McKinney. 2nd ed. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc., 2012. 624 p.
52. Meltzer K. TV News Anchors and Journalistic Tradition: How Journalists Adapt to Technology. New York: Peter Lang Publishing Inc., 2010. 216 p.
53. Convergent Journalism: An Introduction: Writing and Producing Across Media / ed. by Vincent F. Filak. 2nd ed. Amsterdam; Boston: Focal Press, 2014. 262 p.
54. Quinn S. Convergent Journalism: The Fundamentals of Multimedia Reporting. New York: Peter Lang Publishing Inc., 2005. 256 p.
55. Wilkinson S., Grant A. E., Fisher D. J. Principles of Convergent Journalism. 2nd ed. New York: Oxford University Press, 2012. 320 p.
56. Encyclopedia of New Media: An Essential Reference to Communication and Technology / ed. by Steven G. Jones. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2003. 532 p.
57. New Media, Old Media / ed. by Natalie Fenton. London; New Delhi: Journalism & Democracy in the Digital Age. London: SAGE Publications, 2010. 220 p.
58. New Media Language / ed. by Jean Aitchison and Diana M. Lewis. London; New York: Routledge, 2004. 209 p.
59. Graham G., Greenhill A., Shaw D., Vargo Ch.J. Content is King: News Media Management in the Digital Age. London: Bloomsbury Academic, 2015. 256 p.

ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

1. Агенція УНІАН. URL: <https://www.unian.net/>.
2. Академія Бі-бі-сі, Школа журналістики. URL: <http://www.bbc.co.uk/academy>.
3. Безпека журналістів. Український практикум: фільм. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=kKx0xuCHSp8>.
4. Блоги всеукраїнських інтернет-видань. URL: <http://www.pravda.com.ua/>, <http://24tv.ua/>, <http://www.radiosvoboda.org/>, <http://www.hromadske.tv/air/efir/>, <http://zik.ua/>, <http://www.galychyna.if.ua/>, <http://report.if.ua/>, <http://gk-press.if.ua/>.
5. Глобальна мережа журналістів-розслідувачів. URL: <https://gijn.org/>.
6. Декларація принципів поведінки журналістів. Прийнята Міжнародною федерацією журналістів. URL: <http://www.cje.org.ua/international/39/>.
7. Детектор брехні для медіа. URL: <https://newtonew.com/school/detektor-lzhi-dlya-interneta>.
8. Добірка аналітичних праць про пропаганду. Бібліотека «Псі-фактор». URL: <http://psyfactor.org/lybr63.htm>.
9. Електронна бібліотека підручників. URL: <http://pidruchniki.com.ua/>.
10. Електронні ресурси з досліджень медіа і культури. URL: <http://shmacek.faculty.noctrl.edu/mediastudies.htm>.

11. Журналістика даних. URL:
<http://texty.org.ua/pg/chapter/newsmaker/read/40161/41883>.
12. Закон України «Про інформаційні агентства». URL:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/74/95-%D0%B2%D1%>.
13. Кодекс етики українського журналіста. URL:
<http://www.cje.org.ua/documents/47/>.
14. Кодекс професійної етики НСЖУ. URL:
http://www.nsju.org/tabmenu/kodeks_etiki.
15. Кузнецова О. Д. Мережева етика журналістів. URL:
www.mediakrytyka.info/drukovani/merezheva-etyka-zhurnalistiv.html.
16. Сайт Інформаційного спротиву. URL: <http://sprotyv.info>.
17. Українська блогосфера. URL: <http://blogosphere.com.ua/>.
18. Фактор внутрішнього цензора. URL:
http://www.telekritika.ua/redpolitics/2012-02-24/69839?theme_page=160&.
19. Make the Most of Social Media with Individualized Content. URL:
<https://www.keystoneacademic.com>.
20. Mediamente. Biblioteca digitale. URL:
<http://www.mediamente.rai.it/english/bibliote/intervis/g/garcia.htm>.
21. MIT Media Lab. URL: <http://www.media.mit.edu/>.

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо оцінка з вступного випробування – презентації дослідницьких пропозицій та досягнень – складає не менше 100 балів.

Голова предметної комісії

Любов ХАВКІНА

Затверджено на засіданні приймальної комісії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, протокол № 5 від 05 травня 2026 року

Відповідальний секретар приймальної комісії

Ганна ЗУБЕНКО